

Melk is een krachtig en veelzijdig hulpmiddel om de gezondheid en het management van de melkkoeien vakkundig op te volgen en – indien nodig – bij te sturen. In een serie belicht Veeteelt de mogelijkheden van de analyse van melk als managementtool.

Meer melknieuws? www.meerwaardeuitmelk.be

Deel 1: **Uiergezondheid**

Deel 2: **Rantsoen**

Deel 3: **Vruchtbaarheid**

Deel 4: **Fokkerij**

Deel 5: **Diergezondheid**

Deel 6: **Efficiënt voeren**

Deel 7: **Rondetafelgesprek**

Kwalitatief ruwvoer is de basis van een goede voerefficiëntie

Mpr toont knipperlichten voor efficiënter voeren

Zo veel mogelijk melk uit het rantsoen halen. Het doel is om met een minimum aan droge stof een maximale melkproductie te bereiken. Het gebruik van mpr-gegevens kan helpen om verspilling van ruw- en krachtvoer op het bedrijf te minimaliseren.

tekst **Hanne Vandenberghe**

Mpr-gegevens helpen om een rantsoen te beoordelen. Alles begint met het bedrijfs- en het dieroverzicht. Een kengetal als de bedrijfsstandaardkoe of bsk kan daarbij helpen. Als een rantsoen goed loopt, is de bsk redelijk gelijk voor de verschillende groepen in diverse lactatiestadia. Zijn het vet- en eiwitgehalte verlaagd en is de productie bij de groepen van 0 tot

60 dagen en van 60 tot 120 dagen in lactatie minder, dan wijst dat bijvoorbeeld op een slechte opstart en problemen met de ruwvoeropname, waarbij het rantsoen mogelijk niet smakelijk genoeg is. Mpr biedt tal van knipperlichten. Een verlaagd vetgehalte kan betekenen dat er een structuurtekort is als gevolg van een te lage ruwvoeropname of een te hoge

krachtvoeropname. Zelden is er voor alle groepen een tekort aan structuur. Eventueel kan een structuurcorrector als tarwestro, koolzaadstro, natriumbicarbonaat of gist ingeschakeld worden.

Een verlaagd eiwitgehalte kan wijzen op een te lage energievoorziening. Glucogene nutriënten zoals granen, propyleenglycol en glycerol zijn een oplossing. Vooral bij hoogproductieve koeien aan het begin van de lactatie is ketonemie of slepende melkziekte – te herkennen aan een vet-eiwitverhouding groter dan 1,5 – een veelvoorkomend probleem. Naast meer energie verstrekken, kunnen glucogene nutriënten zoals granen, propyleenglycol en glycerol helpen.

Volgens Daniël De Brabander, voorheen onderzoeker melkveevoeding en wetenschappelijk directeur bij het ILVO, is de

eiwitvoorziening bij melkkoeien in de praktijk geregeld te laag. 'Een koe heeft energiereserves, maar nagenoeg geen eiwitreserve', legt hij uit. 'Met duur voedereiwit kan efficiënter omgegaan worden door, afhankelijk van de melksamenstelling, koeien individueel bij te sturen met eiwitcorrector.'

'Wees aandachtig bij vergelijkingen tussen mpr en gegevens van MCC', aldus Eddy Decaesteker, bedrijfsadviseur melkveehouderij bij Inagro. 'Mpr-resultaten worden uitgedrukt in kilogrammen en MCC-resultaten in liters. Dit leidt tot een verschil van een tiende procent.' Bij de interpretatie van gehalten moet ook rekening gehouden worden met niet-voederfouten, zoals hittestress bij hoogproductieve koeien. Twee maanden na het kalven zijn het eiwit- en vetgehalte op een dieptepunt, onder meer door de maximale melkproductie en het bijhorende verdunningseffect. 'Het eiwitgehalte varieert tijdens de lactatie', aldus De Brabander.

Streven naar maximale opname

'Aangezien voer de belangrijkste kostenpost op een melkveebedrijf is, kan efficiënt voeren helpen om de rendabiliteit te optimaliseren', vertelt Leen Vandaele, groepsleider rundveehouderij op het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO). De term voerefficiëntie is de maat voor de benutting van voedercomponenten voor onderhoud en melkproductie. 'De basis van het rantsoen is kwaliteitsvol ruwvoer. Kwaliteit en smakelijkheid zorgen voor een maximale opname.'

Bij de ruwvoerwinning is met name het oogstmoment bepalend voor de kwaliteit van het ruwvoer. Een te jonge graskuil resulteert in te weinig structuur, een te oude graskuil in te weinig eiwit. Een goede graskuil bestaat uit 24 tot 25 procent ruwe celstof, volgens De Brabander. 'Het drogestofgehalte ligt bij voorkeur tussen de 35 en 45 procent. Bij mais zien we dit het liefst tussen de 34 en 35 procent.'

De Brabander ziet de vakkennis van de melkveehouders nog voortdurend toenemen. 'Dankzij ruwvoertontleding en rantsoenberekening in combinatie met het beoordelen van productieresultaten kan de Vlaamse veehouder veel beter voederen naar de behoefte van zijn veestapel, bij voorkeur op 100 tot 105 procent van de behoeftenorm.'

Meer krachtvoer voor vaarzen

Onder de norm voeren is meestal niet verantwoord, zelfs al is de melkprijs vrij laag. In periodes met een hoge melkprijs en relatief goedkoop voer is het volgens De Brabander aan te raden om tot 110 procent van de behoeftenorm te voeren. 'Hier is het de bedoeling dat de extra output groter is dan de extra input. Rekenen is dus van groot belang.'

Eddy Decaesteker adviseert regelmatig een klassiek basisrantsoen dat gebaseerd is op 8,5 kg droge stof uit mais, 5,5 kg uit voordroogkuil en 2,5 kg uit perspulp, in evenwicht gebracht met 2,5 à 3 kg sojaschroot. 'Bij dit rantsoen zijn koeien ingedekt voor eiwit- en energieopname voor een productie van 28 à 30 liter melk. Koeien tot een productie van 30 liter hoeven dus geen gebruik te maken

van hun reserves om deze melk te geven.' Bij een evenwichtig basisrantsoen is voor laagproductieve koeien geen extra krachtvoer nodig. 'Nog te vaak wordt gemorst met krachtvoer', ziet Eddy Decaesteker. 'De extra liters melk compenseren in dat geval de extra voerkosten niet.'

De Brabander raadt aan om het basisrantsoen met ruwvoer, eiwitcorrector en eventueel krachtvoer niet te hoog in te stellen. Hij spreekt van maximaal 30 liter. 'Individueel krachtvoer kan dan afhankelijk van de productie via een krachtvoerautomaat verstrekt worden', voegt De Brabander eraan toe. Bij een tmr is dat anders. 'In dat geval is het beter om met productiegroepen te werken.'

Vaak wordt vergeten dat eerstelactatiedieren door hun lagere opname ongeveer 3 kg krachtvoer meer nodig hebben dan een volwassen koe met dezelfde productie. Aangezien 3 kg krachtvoer het equivalent is van 6 liter melk, moet hierop ingespeeld worden bij de toewijzing tot productiegroepen. Op bedrijven met twee productiegroepen, met een grens op 30 liter melk voor volwassen koeien, hoort een vaars met 24 liter zo bijvoorbeeld al bij de hoogproductieve groep.

Goed in- en uitkuilmanagement

'Bij voerefficiëntie wordt enkel rekening gehouden met de voederverliezen aan het voederhek', vindt De Brabander. 'Maar ook in de kuil kunnen heel wat verliezen optreden door broei.' Aandacht voor een goede in- en uitkuiltechniek is daarom van groot belang, zo zegt hij. 'Efficiënt voeren begint met smakelijk en kwalitatief ruwvoer.'

Frank Maes: 'Met mpr vierwekelijkse controle van het rantsoen'

Sinds Frank en Kristel Maes uit Lommel anderhalf jaar geleden investeerden in een nieuwe melkveestal en in automatisch melken, is de productie gestaag gestegen van 8000 naar 9000 kg melk. 'Groeien doen we enkel met eigen jongvee', zegt Frank Maes. 'De bedoeling is om tegen eind dit jaar 120 koeien te melken.'

Om zo efficiënt mogelijk te melken maakt de veehouder doelbewust gebruik van mpr. 'Ik hou vast aan vierwekelijkse mpr, omdat ik op die manier op regelmatige tijdstippen het rantsoen en de gezondheid van de koeien kan evalueren.'

Als de mpr-monsters op maandag worden opgehaald, evalueert Frank Maes de cijfers zelf al een dag later. 'Ik kijk naar de bsk van elke groep op het bedrijfsoverzicht en loop ook het dieroverzicht langs om grote zichtbare fouten na te gaan.' Binnen 48 uur heeft ook de voeradviseur een blik op de getallen geworpen. 'Dan maken we samen een afspraak om nog even door de stal te gaan. Mest, conditiescore en herkauwactiviteit, maar ook de kuilen zelf worden dan even bekeken. Als het nodig is, wordt op dat moment bijge-

stuurd in het rantsoen.' Het voeradvies is geïntensiveerd en grote schommelingen in de productie zijn niet meer te zien. 'Het rantsoen uitrekenen gebeurt nu grondiger dan voorheen en dat vraagt ook meer discipline.' Als de stal vol is, is alleen nog winst te halen uit verhoogde producties. 'Voeding en fokkerij zijn daarbij bepalend. Ik investeer daarom in allebei.'

Video

Bekijk een video waarin Frank Maes over mpr vertelt in de Veeteelt-app of via www.meerwaardeuitmelk.be